IKAZ.KZ - ашық мәліметтер порталы

Ежелгі Мысыр

ЕЖЕЛГІ МЫСЫР

Көне Мысыр — әлемдегі ең байырғы мәдениет ошақтарының бірі.

Ніл өзенінің екі жағалауында орналасқан бұл ел б.з.б. 3200-ші жылы біртұтас мемлекет болып бірікті. Ніл өзені әр жылда тасып, жағалаудағы егістік жерлерді шайып кетіп отырған, тасу мезгілі аяқталған соң тұрғындардың жерін қайта өлшеп, бөлу керек болады, ұзақ жылғы жер өлшеу тәжірибесінің арқасында геометрия ғылымы пайда болған (геометрия – грекше «гео — жер, метро — өлшеу» деген мағына береді).

Ежелгі Мысыр тарихы бірнеше кезеңдерден тұрады:

- Династиялыққа дейінгі кезең (б.з.д. IV мыңжылдық).
- Ежелгі патшалық кезеңі (б.з.д. XXX—XXIII ғасырлар).
- Орта патшалық кезеңі (б.з.д. XXII—XVIII ғасырлар).
- Жаңа патшалық кезеңі (б.з.д. XVII—XI ғасырлар).
- Кешеуіл уақыт кезеңі (б.з.д. XI ғасыр —332 жылдары).

DATALIFE ENGINE
SOFTNEWS MEDIA GROUP

Ежелгі Мысырдың тарихы мынадай кезеңдерге бөлінеді: Династияға дейінгі кезең (б.з. б. 3000 жылға дейін), Ежелгі патшалық (б.з.д. 2900-2270 жж.) – I-VI династиялардың басқарған кезеңі. Бұл – IV династия тұсында билік құрған Хеопс (Хуфу), Хефрен (Хафр) және Микерин (Менкаур) патшалардың пирамидалары салынған уақыт. Бұл уақытта мысыр діні мысырлықтардың өмірінде елеулі орын алатын.

Осы кезеңде династияға дейінгі және одан ертерек кезеңдермен салыстырғанда ешқандай өзгерістер бола қойған жоқ. Алғашқы өтпелі кезең (б.з.б. 2270-2100 жж.) Ежелгі патшалық құлдырағаннан кейін басталады. Бұл феодализмнің алғашқы баспалдақтарына өту кезеңі болды. Осы кезеңде IV династия және 30-ға жуық патша ауысты. Орта патшалық (2100-1700 жж.). Оны Гераклеополь патшаларын құлатып, елді қайта біріктірген фиван билеушілері құрған. Бұл кезеңде XI-XIII династиялар патшалық құрды, мәдениет өркендеді, Амемхет атты 4 патша және Сиострис атты 3 патша билік басында болды, сәулет өнерінің көптеген үздік туындыларының өмірге келуі де осы дәуірмен тұспа-тұс келді. Екінші өтпелі кезең (б.з.б. 1700-1555 жж.) – бұл XIV-XVI династиялардың билік құрған кезі.

- Бұл кезеңде гикс көшпелі тайпалары Мысыр аумағына баса-көктеп кіріп, өз қол астында бір ғасырға жуық ұстайды. *Жаңа патшалық* (б.з.б. 1555-1090 жж.) XVIII-XX династиялар патшаларының дәуірі. III Тутмостың жеңіске жетуі Алдыңғы Азиямен байланыс орнатуға мүмкіндік берді. III Аменофис (Аменхотеп) Вавилон және Ассирия патшаларымен байланыс орнатты. Оның ізбасары IV Аменофис (Аменхотеп) дін жолындағы ұлы реформатор болды: бұрынғы Амон құдайдың орнына, күнге – Атонға табынуды енгізді, сөйтіп, өзін Эхнатон деп атай бастады. Ол құм далада жаңа астананың негізін қалады.

- Өзінің саяси өркендеуінің ең биік дәрежесіне Мысыр XIX династия патшаларының тұсында жетті. Ұлы атанған II Рамсес 36 жыл патшалық құрды. Ол өлгеннен кейін анархия дәуірі басталды. 21 жыл билік жүргізген III Рамсес елде бейбітшілік, тыныштық және тәртіп орнатады. Үшінші өтпелі кезең (б.з.б. 1090-712 жж.) – бұл табыстар мен сәтсіздіктер, өркендеу мен құлдырау дәуірі. XXIV династия тұсында бүкіл Мысыр эфиоптардың билігінде болды. Б. з.б. 712-525 жылдарда XXV династия тұсында Мысырды ассириялықтар басып алды

Жазу

Египетте жазу өнері б.з.б. IV м.ж. пайда болды. Ең алғаш жазулар сурет ретінде салынған. Ең алғаш жазуларды таңбалар мен суреттер құрады. Бұндай таңбалар иероглифтер деп аталды, ал египеттік жазу иероглифика деп аталады. Олардың саны 700-ден аса болды, ал кейінірек тіпті бірнеше мыңға дейін жетті. Иероглифтер ондағы бейнелер қайда қарап тұр, солай оқылады. Оңнан солға немесе солдан оңға.

Тасқа жазылған иероглифтер.

Египеттіктер тасқа, ағаш қабығына, балшыққа, теріге жазған. Соның ішінде ең көп тарағаны папирус өсімдігінен жасалған қағаз-папирус болды.

DATALIFE ENGINE
SOFTNEWS MEDIA GROUP

Ежелгі Египет

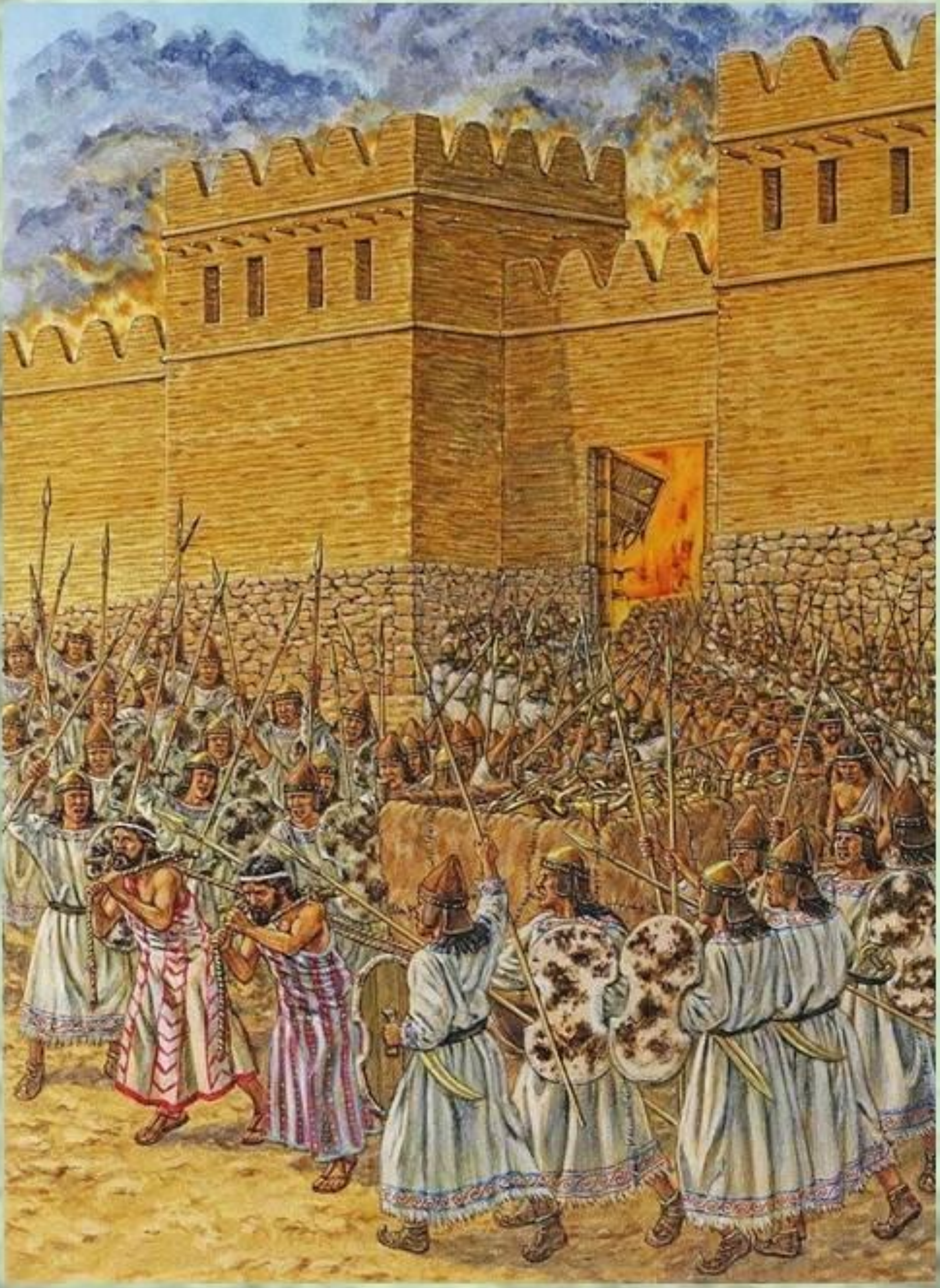

- Хетт патшалығы Ежелгі Шығыста, әсіресе, Кіші Азияда 600 жыл бойы жетекші мемлекет болып, бұл аймақтың дамуында үлкен рөл атқарды. Үздіксіз соғыстар хеттердің қорғаныс сәулет өнерінің дамуына жағдай жасады. Осы кезеңде сарайлар мен ғибадатханалар бой көтерді. Бұл архитектуралық ескерткіштер терезелерінің кеңдігімен ерекшеленді. Сәулет өнері жұмысы мүсін және бедерлеумен тығыз байланыста болды. Ежелгі хетт өнері шығыс халықтары өркениетінде үлкен із қалдырды. Хетт патшалығының саяси құрылымы да күрделі болды.

DATALIFE ENGINE
SOFTNEWS MEDIA GROUP

Б.з.б. 2900-шы жылдан кейін перғауындардың мазары ретінде көнемысырлықтар көптеген алып пирамидаларды тұрғыза бастаған. Пирамидалардың құрылысына қарай отырып, сол кездегі көне мысырлықтардың геометрия мен астрономияны аз білмегенін аңғаруға болады.

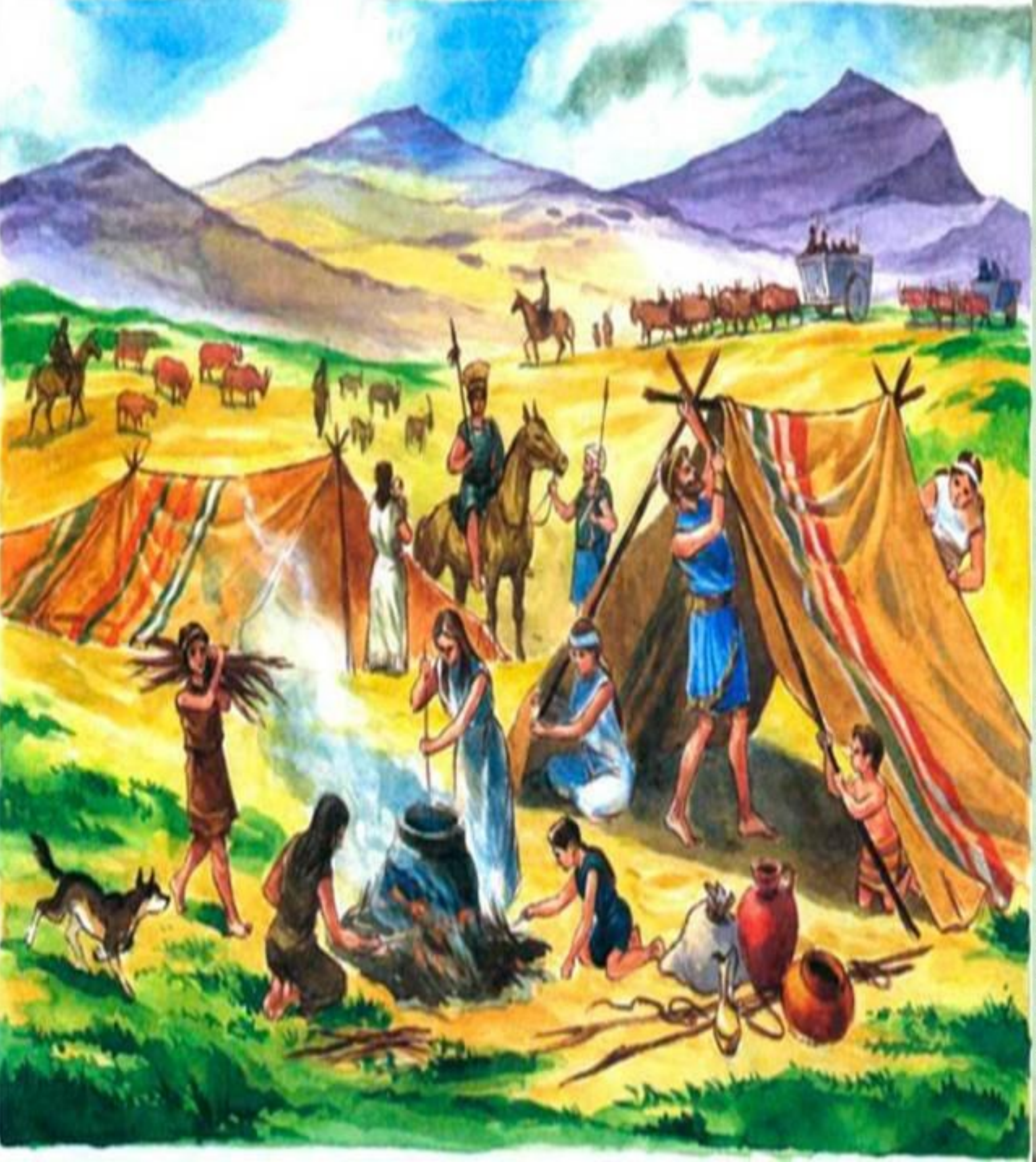

Патша жеке облыстарды басқару үшін жергілікті әкімдерді тағайындады. Жер иеліктерін алғандар белгілі бір шаруашылық міндеттерін немесе әскери қызмет атқаруға тиіс болды. Құлдар бүкіл халықтың шамалы бөлігін құрады. Құлдар мен ерікті хеттердің арасында ерекше жер үлестері берілген әскери тұтқындардың әлеуметтік тобы болды. Патша шексіз билік құрып, ол құдаймен қатар қойылды. Хетт патшалығы жойылғаннан кейін мемлекетті құраған жергілікті тайпалар кейіннен келіп қоныстанған халықтардың құрамына сіңіп кетті.

DATALIFE ENGINE
SOFTNEWS MEDIA GROUP

- Мысалға, пирамида табаны мен бүйір бет ауданы арасындағы қатынас пен табанындағы бұрыштарды атауға болады. Қазіргі кездегі Көне Мысыр математикасы туралы зерттеулер негізінен, сол кездегі монахтар жазуы және руни жазуымен жазып қалдырған екі кітапқа сүйенеді: бірі ЛондондаМысалға, пирамида табаны мен бүйір бет ауданы арасындағы қатынас пен табанындағы бұрыштарды атауға болады. Қазіргі кездегі Көне Мысыр математикасы туралы зерттеулер негізінен, сол кездегі монахтар жазуы және руни жазуымен жазып қалдырған екі кітапқа сүйенеді: бірі Лондонда (1858 жылы ағылшын жинаушысы Райндтауып, өз меншігіне алған, сондықтан

- Ол «Мәскеу папирусы» деп аталады. Оны 1893 жылы ескі заттарды жинақтап–сақтаушы орыс әуесқойы Голенищев сатып алған, ал 1912 жылы ол Мәскеудегі әсемдік өнерлер мұражайына берілген. Папирус — қамыстекті өсімдік. Мысырда, Ніл өзенінің жағалауында өседі. Оның өзегін тілім деп алып, тілімдерді қатарластыра орналастырады. Олардың үстіне көлденең осындай тілімдердің екінші қабатын салады. Қысқыш пен екіқабатты біріктіріп, жаныштағанда тілімдерден шығатын желім сияқты шырын қабаттарды тұтастырып қағаз түріне келтіреді. Папирустар 9 ғасырдан бастап мүлде қолданылмайтын болған, оның орнына қағаз пайдаланылады.

Хефрен сфиксі.

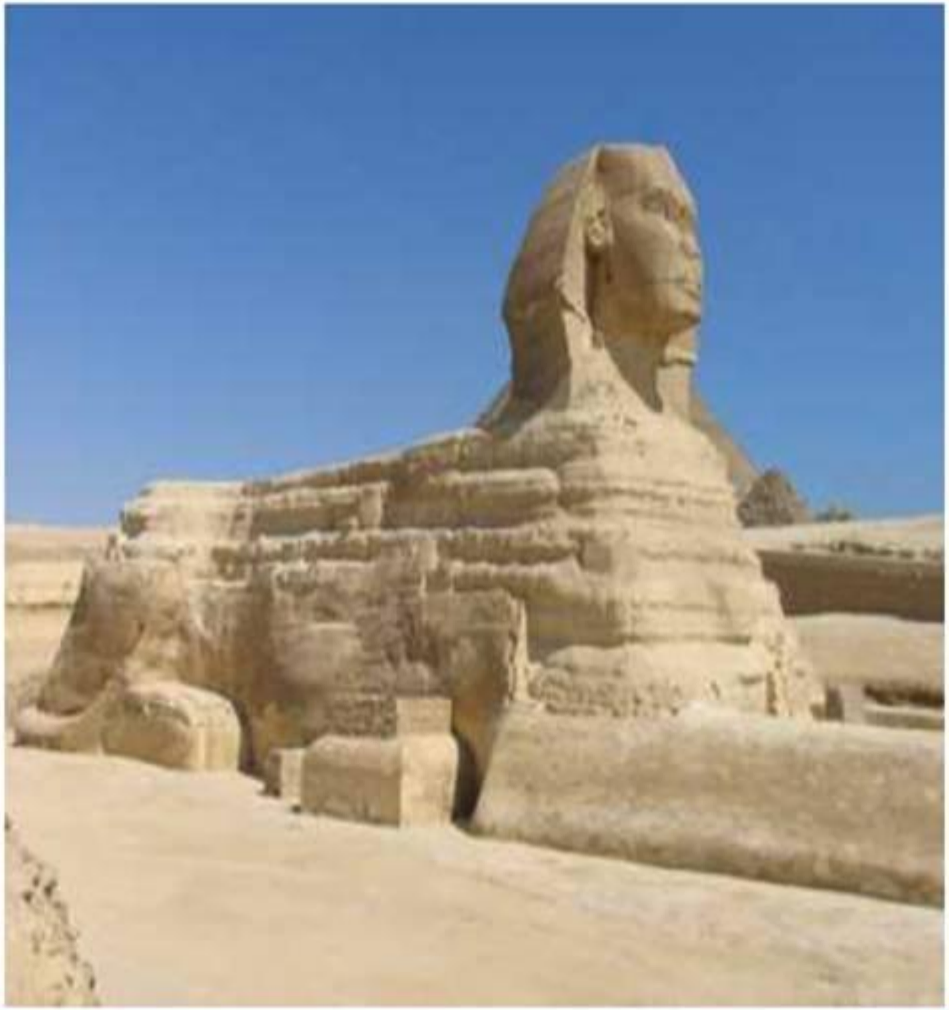

Сфинкс(грек.sphinx)-бірнеше магынадан туратын соз.

Ежелгі мысырдагы басы адам , денесі арыстан бейнесіндегі киял-гажайып статуя. Ол кобіне гибадатханалар мен пирамидалардын манына тургызылган.

Ежелгі грек мифологиясындагы арыстан денелі, канатты гажайып айел.

shava.kz

Мысырдың ежелгі цивилизациясының ошағы ніл өзенінің төменгі ағысында, б.э.д. VI мың жылдық бұрын пайда болған қалалар мен мемлекеттер болып саналған. 3200 жыл б.э.д. шамамен біртұтас мемлекет құралған.

DATALIFE ENGINE
SOFTNEWS MEDIA GROUP

- Эберес папирусында «Әртүрлі өсімдіктерден түрлі майлар мен шырындар алу туралы» 800 – ге жуық рецепт жазылған «Дененің әртүрлі бөліктеріне арналған дәрілерді дайындау кітабы» туралы бөлім бар.

DATALIFE ENGINE
SOFTNEWS MEDIA GROUP

Назарларыңызға рахмет!!!